

EUROOPA ANDMEKAITSEINSPEKTOR

Euroopa andmekaitseinspektori arvamuse kokkuvõte teemal „Mobiilne tervishoid: tehnoloogilise innovatsiooni ühitamine andmekaitsega”

(Arvamuse täistekst (inglise, prantsuse ja saksa keeles) on Euroopa andmekaitseinspektori veebilehel www.edps.europa.eu)

(2015/C 232/06)

Kokkuvõte

Mobiilne tervishoid („m-tervis”) on kiirelt kasvav sektor, mis põhineb tervishoiu ja IKT vastastikusel lähenemisel. See hõlmab mobiilirakendusi, mis on välja töötatud selleks, et pakkuda tervishoiuteenuseid nutiseadmete abil, mis töötlevad tihti tervisega seotud isikuandmeid. M-tervise rakendused töötlevad ka hulgaliselt eluviisi ja heaoluga seotud teavet.

M-tervise turg on keeruline, sest seal tegutsevad üheaegselt paljud avaliku ja erasektori ettevõtjad, näiteks rakenduste arendajad ja poed, seadmete tootjad ja reklaamijad, ning ärimudelid muutuvad pidevalt, et kohaneda kiiresti muutuvate tingimustega. Isikuandmete töötlemisel peavad nad siiski järgima andmekaitse-eeskirju ja vastutama andmetöötluse eest. Pealegi on terviseteevete nimetatud eeskirjadega väga hästi kaitstud.

M-tervise arengul on suur potentsiaal parandada tervishoidu ja inimeste elu. Lisaks mõjutavad suurandmed koos asjade internetiga m-tervise valdkonda märkimisväärselt saadaoleva teabemahu ja teabest tehtavate järelduste kvaliteedi tõttu. Eelduste kohaselt annab see meditsiiniliste uuringute jaoks uusi teadmisi, aitab vähendada kulusid ja lihtsustada patsientide juurdepääsu tervishoiule.

Samas on vaja kaitsta üksikisiku väärikust ja põhiõigusi, eeskätt eraelu puutumatuse ning andmekaitsega seotud õigusi. Suurandmete laialdane kasutamine võib vähendada kasutajate kontrolli isikuandmete üle. See on osaliselt tingitud ebavõrdsest olukorrast, kus inimestele on kättesaadav piiratud teave ja isikuandmeid töötlevate toodete pakkujatele see-eest ulatuslik teave.

Usume, et andmekaitse valdkond saaks järgmistest m-tervisega seotud meetmetest märkimisväärselt kasu:

- ELi seadusandja peaks edendama m-tervise valdkonna tulevastes poliitikameetmetes aruandekohustust ja vastutuse jaotamist osapoolte vahel, kes on seotud rakenduste väljatöötamise, pakkumise ja toimimisega (sh disainerid ja seadmete tootjad);
- rakenduste disainerid ja väljaandjad peaksid välja töötama seadmeid ja rakendusi, mis suurendavad läbipaistvust ja parandavad üksikisikutele isikuandmete töötlemisega seotud teabe andmist, ning hoiduma kogumast rohkem andmeid, kui on vaja eeldatava otstarbe täitmiseks. Selleks peaksid nad loimima eraelu puutumatuse ja andmekaitse seaded toodetesse ning kohaldama neid vaikimisi juhul, kui kasutajal ei paluta andmekaitsevalikuid käsitsi seadistada, näiteks nutiseadmetele rakenduste installimisel;
- ettevõtjad peaksid kasutama m-tervise valdkonnas suurandmeid üksikisikutele kasu toovatel eesmärkidel ja vältida nende kasutamist tegevustes, mis võivad üksikisikutele kahju tekitada, näiteks diskrimineeriv profileerimine;
- seadusandja peaks parandama andmete turvalisust ja julgustama eraelu kaitsvate loimitud ja vaikesätete kohaldamist eraelu puutumatust soodustava tehnoloogia ning komponentide ja vahendite arendamise abil.

Kuigi m-tervis on uus ja arenev sektor, kaitstakse üksikisikute andmeid juba praegu kehtivate ELi andmekaitse-eeskirjadega, mida tugevdatakse reformiga veelgi. Samas julgustame IPENi (Internet Privacy Engineering Network, internetis eraelu kaitse korraldamise võrgustik) katsetama m-tervise valdkonnas uusi parimaid tavasid ja uuenduslikke lahendusi. Võttes arvesse m-tervise andmetöötluse globaalset mõõdet, on ülioluline tugevdada koostööd kogu maailma andmekaitseasutustega.

I. Sissejuhatus ja taust

I.1. M-tervise taust – sotsiaalsed hüved ja suurandmed

2000. aastate alguses hakkasid meedia, infotehnoloogia ja elektroonilise side sektorid koonduma, tekitades nii uue ärikeskkonna kui ka uued reguleerimist vajavad küsimused. Tervishoiutööstuses on nüüd samamoodi tekkinud uusi arengu- ja kasvuvõimalusi seoses uute tehnoloogiate kasutuselevõtuga (nutiseadmed ja seonduvad mobiilirakendused). Selle kombinatsiooni lõplik eesmärk on pakkuda kasutajale tervishoiuteenuseid nutiseadmete kaudu ning seda peetakse „uueks ja kiiresti arenevaks valdkonnaks, mis võib aidata kaasa tervishoiu ümberkujundamisele ning muuta selle kvaliteetsemaks ja tõhusamaks” ⁽¹⁾.
- Tehnoloogia ja tervishoiu lähendamine võimaldab eeldatavasti (i) paremat tervishoidu väiksemate kuludega, (ii) patsientide õiguste suurendamist (st paremat kontrolli oma tervishoiu üle) ⁽²⁾ ning (iii) lihtsamat ja vahetumat juurdepääsu arstiabile ja teabele veebis (nt võimaldades arstidel patsientide kaugjälgimist ja tihedamat suhtlust e-posti teel).
- Selliseid eesmärke on võimalik saavutada mobiilsete seadmete (nt kantavad arvutiseadmed) ja kasutajate nutiseadmete rakenduste väljatöötamise ja levitamise abil. Need suudavad hankida arvukatelt andmesensoritelt üha suuremat hulka isikuandmeid (salvestus- ja arvutusvõime kasvavad astmeliselt, samas kui hind langeb), mida saab teenusepakujate enneolematu arvutusvõimega andmekeskustes edasi töödelda. Üldlevinud kasutuse ja ühenduvuse, tihti tasuta pakutavate kasumlike teenuste (eriti tasuta mobiilirakenduste) ning suurandmete ja andmehanke koostoime mängib m-tervises olulist rolli, luues meist kõigist digitaalse kuvandi (nn *quantified self*) ⁽³⁾.

I.2. Arvamuse eesmärk

- Võttes arvesse mobiilse tervishoiu („m-tervise”) arengu võimalikku mõju üksikisikute õigustele seoses eraelu puutumatuse ja isikuandmete kaitsega, otsustasime anda omal algatusel välja selle arvamuse.
- Arvamuse eesmärk on juhtida tähelepanu m-tervisega seotud andmekaitse kõige olulisematele aspektidele, mis võivad olla tähelepanuta jäänud või alahinnatud, et parandada kehtivate andmekaitse-eeskirjade järgimist ja luua võimalused nende eeskirjade järjekindlaks kohaldamiseks. Seejuures lähtutakse artikli 29 alusel loodud töörühma arvamusest nutiseadmete rakenduste kohta ⁽⁴⁾.
- Samuti vaadeldakse seda uut, kiiresti muutuvat stsenaariumi isikuandmete kaitse üldmääruse ettepanekus kavandatud muudatuste valguses.
- Käesolev arvamus koosneb kahest osast. Teises osas tuuakse esile m-tervise kõige olulisemad mõjud andmekaitsele. Kolmandas osas uuritakse võimalusi andmekaitse-eeskirjade loomimiseks m-tervise rakenduste väljatöötamisel. Selleks rõhutatakse edaspidist seadusandlikku tegevust, mis näib olevat vajalik selleks, et anda tõhus vastus küsimustele, mis tekivad m-tervise valdkonnas praegu või tõenäoliselt edaspidi seoses väärikuse, eraelu puutumatuse, andmekaitse ja õigusega isiklikule identiteedile.

IV. Järeldused

- M-tervis pakub rikkalikult uusi võimalusi, võimaldades paremat ja inimeste vajadustele paremini kohandatud tervishoidu, haiguste tõhusamat ennetamist ja madalamaid tervishoiukulusid hoolekandesüsteemidele ning suuremaid võimalusi ettevõtetele. Et saavutada aga olukord, kus kõik nimetatud kolm kategooriat saaksid kirjeldatud arengust täiel määral kasu, tuleb neil leppida kohustustega, mis võimalustega kaasnevad.
- Iseäranis juhime tähelepanu kohustusele ja vajadusele tagada üksikisikute väärikus ning õigus eraelu puutumatusele ja enesemääramisele. Kiirete majanduslike muutuste ning mitmesuguste era- ja avalike ettevõtete dünaamilise koostoitumise kontekstis ei tohiks nimetatud põhimõtted jääda tähelepanuta ja erakasum ei tohiks tekitada ühiskonna jaoks kulusid.

⁽¹⁾ Euroopa Komisjoni roheline raamat mobiilse tervishoiu ehk m-tervise kohta, 10. aprill 2014, COM(2014) 219 final, mida täiendab komisjoni talituste töödokument (SWD(2014) 135 final).

⁽²⁾ Nathan Cortez, „The Mobile Health Revolution?”, *University of California Davis Law Review*, kd. 47, lk 1173.

⁽³⁾ Ajakirja *Wired* asutaja Kelvin Kelly lõi koos ajakirjaniku Gary Wolfiga platvormi *quantifiedself.com* ja tutvustas seda mõistet laiemale avalikkusele.

⁽⁴⁾ Artikli 29 alusel asutatud töörühma 27. veebruari 2013. aasta arvamus 2/2013 nutiseadmete rakenduste kohta (WP 202), kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2013/wp202_et.pdf

71. Sellega seoses pakuvad andmekaitse põhimõtted ja eeskirjad suuniseid sektoris, mis on seni valdavalt reguleerimata. Kui eeskirju järgitakse nõuetekohaselt, suurendavad need õiguskindlust ja usaldust m-tervise vastu ning aitavad seda valdkonda edasi arendada.

Brüssel, 21. mai 2015

Giovanni BUTTARELLI

Euroopa andmekaitseinspektor
